

चामे गाउँपालिकाको पाँचौँ गाउँसभामा

गाउँपालिकाका अध्यक्ष श्री लोकेन्द्रबहादुर घलेज्यूबाट

प्रस्तुत

आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ को नीति तथा कार्यक्रम

चामे गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

चामे, मनाङ

गण्डकी प्रदेश, नेपाल

वि.सं. २०७६ साल असार ६ गते

गाउँसभाका सदस्य महोदय,

१. चामे गाउँपालिकाको यस गरिमामय गाउँसभासमक्ष चामे गाउँ कार्यापालिकाको आ.व. २०७६/०७७ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा ज्यादै खुशी लागेको छ ।
२. यस अवसरमा सर्वप्रथम लोकतन्त्रको बहाली, नागरिक अधिकारको स्थापना, स्वतन्त्रताको उपभोग र समाजको आमूल परिवर्तनका लागि आफ्नो जीवन बलिदान दिने ज्ञात अज्ञात शहिदहरु प्रति म उच्च श्रद्धाका साथ भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु। मुलुकको राजनीतिलाई संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको स्वरूपमा ल्याउन योगदान गर्नुहुने सम्पूर्ण अग्रज योद्धाहरुमा हार्दिक सम्मान व्यक्त गर्न चाहन्छु।
३. आफ्नो अमूल्य मत दिएर हामीलाई विजय गराउनु हुने चामे गाउँपालिकावासी सम्पूर्ण मतदाताहरुप्रति म सधै आदारपूर्वक भाव व्यक्त गर्न चाहन्छु।

गाउँसभाका सदस्य महोदय,

४. हामीले शुरूका वर्षमा जिम्मेवारी सम्हाल्दा संघीय ढाँचामा स्थानीय सरकार संचालन गर्नु नितान्त नौलो अनुभव थियो। सिंहदरबारको अधिकार गाउँमा आएको सन्देशले समाज तरङ्गित भएको थियो। एकातर्फ हरेक नागरिकका तीब्र विकासको आकांक्षालाई विवेकसम्मत रूपमा शीघ्र सेवा पुऱ्याएर सम्बोधन गर्नुपर्ने अवस्था र अर्कोतर्फ स्थानीय तहलाई स्थानीय सरकारको रूपमा संचालन गर्नुपर्ने जिम्मेवारीले गर्दा हामीलाई बाटो पहिल्याएर अघि बढ्न हम्मे परिरहेको थियो। हामीले सिक्दै र आफैँ सिकेको कुरा प्रयोग गर्दै आजको दिनमा आई पुगेका छौँ। यो अन्तररालमा हामीमा सीप, साहस र आत्मविश्वास बढेको मैले महशुस गरेको छु।
५. हाम्रा शुरूका दिन, हप्ता र महिना संविधानले दिएको अधिकार बमोजिम कार्यसम्पादन नियमावली र कार्य विभाजन नियमावली बनाउन तथा सो बमोजिम अगाडि बढ्नमा नै व्यतित भए। हाम्रो बुझाइलाई फराकिलो बनाउँदै अगाडि बढ्यौँ। हामीले बार्षिक बजेट पारित गर्नुभयो। आर्थिक विधेयक र विनियोजन विधेयक गाउँसभाबाट पारित गर्नुभयो। हामीमा हिम्मत थपियो। बार्षिक बजेट कार्यान्वयन गर्न थाल्यौँ। हामी थप उत्तरदायी र जिम्मेवार बन्दै गयौँ। यसरी हामीले हाम्रो समय सिक्न र सम्हाल्नमा उपयोग भयो। आजको यो गाउँसभालाई सम्बोधन गरी रहँदा गत वर्षको तुलनामा हामीलाई धेरै साहस र आत्म विश्वास बढेको अनुभूती भै रहेको छ।

६. "नेतृत्वले नतिजा नियाल्ने र कर्मचारीले प्रक्रिया सम्हाल्ने" भन्ने नारालाई व्यवहारमा उतार्न आफ्नो गाउँक्षेत्र निर्माण गर्नका लागि इमान्दारिता र त्याग प्रदर्शन गर्ने मात्र सुशासन, विकास र समृद्धिको यात्रा सहज हुने मेरो बुझाई छ । प्रक्रिया सम्हाल्ने जिम्मेवारी बोकेका कर्मचारीको अभाव र अपर्याप्तताबाट वर्षौं गुज्रेको छ । नेपाल सरकारले कर्मचारी समायोजनको विषयलाई समयमै सम्पन्न गर्ने गरी प्रकृया अगाडी बढाई कार्य सम्पन्न गर्दासम्म आईपुग्दा भईरहेका कर्मचारी पनि सुविधायुक्त स्थानमा समायोजन भई जाँदा अझ कर्मचारीको अभाव कायम नै रहेकोले हाम्रो दैनिक प्रशासनमा अझ चुस्तता आउन सकेको छैन । वडा कार्यालय, विषयगत शाखाहरु र गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयबाट सम्पादन हुने कार्यलाई अझ सरलीकरण गर्न तथा प्रविधियुक्त बनाई कार्यान्वयन गराउन कठिनाई भैरहेको छ । तथापि हामीले गाउँपालिकाभित्र रहेका विद्यालयहरुलाई सहमतिय समायोजन गरी दुईवटा विद्यालय मात्र कायम गरी स्थानीय क्षेत्रको मर्म र आवश्यकता छिटो बुझ्ने शिक्षकलाई वडा कार्यालयको समेत जिम्मेवारी प्रदान गर्दै उपलब्ध स्रोत साधनको अत्याधिक परिचालन गरी राम्रो गर्ने सोंचका साथ हामी अघि बढिरहेका छौं ।

गाउँसभाका सदस्य महोदय,

७. हामीले पहिला गाउँसभा बैठकबाट पारित गरेको आ.व. २०७५/०७६ को नीति तथा कार्यक्रम र बजेट मार्फत हाम्रो विकास सम्बन्धी सोंचलाई मूर्तरूप प्रदान गर्ने प्रयास गरेका थियौं । त्यही जगमा उभिएर यो नीति तथा कार्यक्रम तयार पारिएको छ । यस प्रसंगमा अब म बितेको एक वर्षलाई समीक्षा गरी प्राप्त निष्कर्ष यस गरिमामय सभा समक्ष प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

८. यस गाउँपालिकामा स्थानीय सरकारका तीन ओटै अंगहरु कार्यपालिका, व्यवस्थापिका र न्यायपालिकाको रूपमा क्रमशः गाउँ कार्यपालिका, गाउँसभा र न्यायिक समिति क्रियाशील भएका छन् । गाउँ कार्यपालिकाको कार्यसम्पादन नियमावली र कार्यविभाजन नियमावली स्वीकृत गरेर तदनुरूप कार्यविभाजन र कार्यसम्पादन भैरहेको छ । गाउँ कार्यपालिकाभित्र विषयगत क्षेत्रको कार्यका लागि कार्यपालिकाको सदस्यलाई कार्यको क्षेत्राधिकार समेत तोकी जिम्मेवारी दिइएको सर्वविधितै छ । सबै वडा कार्यालयहरु आगामी वर्षदेखि तोकिएको केन्द्रमा संचालन हुने गरी प्रक्रिया बढाइएको छ । विषयगत शाखाहरु क्रमशः स्थापना भई अहिले नेपाल सरकारले

स्वीकृत गरेको संगठन स्वरूप बमोजिम जनशक्तिको प्रबन्ध नहुँदा कार्यसम्पादनमा केही कठिनाई भएता पनि मौजुदा जनशक्तिको परिचालन मार्फत दैनिक सेवा प्रवाहलाई शीघ्र, सहज र सुलभ बनाउने प्रयास गरिएको छ। विकासका आयोजनाहरू जनताले मागेका र शीघ्र लाभ दिने खालका योजना तथा कार्यक्रमलाई छनोट गरिएको छ। अनुगमन कार्यलाई तीव्र पारिएको छ। साविकमा असार महिनामा अन्तिम भुक्तानीका लागि अत्यधिक चाप हुने अवस्थालाई कम गर्न भरपुर प्रयास गरिएको छ।

९. यसरी अघि बढिरहेको चामे गाउँपालिकाले यो एक वर्षको अवधीमा केही गर्व गर्न लायकका योजना जसले हाम्रो पालिकाको सबैको शिर उच्च राख्न थप सहयोग पुगेको समेत छ । जस मध्ये चामे गाउँपालिका भित्र १००० मिटर सडकलाई ढलान गरिएको छ। चामे बजारमा रहेको वडा नं. ४ स्थित बीच बजार हुँदै कृषि कार्यालयबाट माडा जोड्ने नयाँ सडकको ट्रयाक खोल्ने काम भएको छ । चामे बेसीसहर मुल सडक अन्तर्गतको तिर्चुडल्दा देखि छार्थाड जाने बाटोको ट्रयाक एक्याप अन्तर्गतको सिएमसीको सहकार्यमा खोली त्यस भेगमा उद्योगग्राम, फोहोर मैला संकलन केन्द्र, रक्कलाईमिङ्ग स्थान, पार्क निर्माण, मौलिक संस्कृति संग्रहालय र संस्कृति संरक्षण स्थलको रूपमा विकास गर्ने सोंच लिईएको छ । चामे गाउँपालिका क्षेत्रभित्र सबै वडामा फोहोर मैलाको दिगो व्यवस्थापन गर्न विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन (डिपीआर) तयार गर्ने कार्य भईरहेको छ । चामे गाउँपालिकाको प्राकृतिक स्रोतको रूपमा रहेको तातोपानी क्षेत्रमा भौतिकपूर्वाधारको कार्य सम्पन्न भई आगामी बर्षदेखि व्यवस्थितरूप सञ्चान गरिने छ । गाउँपालिकाको पहिलो प्राथमिकतामा रहेको शिक्षा क्षेत्रलाई गुणस्तरीय बनाउन गाउँपालिकाभित्रका विद्यालयहरूलाई सहमतीय समायोजन गरी चामेस्थित लोकप्रिय माध्यमिक विद्यालयलाई आवासियरूपमा सञ्चालन गरिएको छ । त्यसैगरी चामे गाउँपालिकाको वडा नं. १, तिमाडमा अवस्थित गौरीशंकर विद्यालयलाई कक्षा ५ सम्म व्यवस्थितरूपमा सञ्चालन गर्न दिवा आवासिय कार्यक्रमको शुरुवात गरिएको छ । दुवै विद्यालयको भौतिक पूर्वाधार विकासका लागि विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गर्ने कार्य यसै आ.व.मा सम्पन्न गर्ने गरी प्रकृया अघि बढाइएको छ । स्थानीय पूर्वाधार विकास कार्यक्रम मार्फत लोकप्रिय माध्यमिक विद्यालयको बालमन्दिर परिसरमा ७ कोठे भवनको निर्माण भएको छ भने गौरीशंकर आधारभूत विद्यालयमा शौचालय निर्माण भएको छ । नेपाल सरकारको सशर्त अनुदानमा प्राप्त बजेटबाट चामे गाउँपालिका वडा नं. १ तिमाडमा रहेको गौरीशंकर आधारभूत विद्यालयमा २ कोठे

भवनको निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ । पर्यटनको प्रचुर सम्भावना बोकेको यस गाउँपालिकामा जिल्ला वन कार्यालयको सहकार्यमा थानचोकमा करीब २०० मिटर पदमार्ग निर्माण गरिएको छ । धार्मिक पर्यटनका हिसाबले महत्त्वपूर्ण मानिने गुम्वालाई आधुनिक शैलिमा विकास गर्न चामे गाउँपालिकाको वडा नं. ४ को चामे गुम्वा र वडा नं. ३ को कोतो गुम्वाको विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन (डिपीआर) तयार गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ । त्यसैगरी गाउँपालिकाको वडा नं. ४ विद्युत बाँध नजिकै मनास्लु भ्यूटावरमा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी आपतकालिन केन्द्र रहने गरी पूर्वाधार निर्माणका लागि विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन (डिपीआर) तयार गर्ने काम भईरहेको छ । मनाङ जिल्लामै बहुउद्देश्य सिटीहल र बस पार्क नभएको हुँदा चामे गाउँपालिकाले आगामी आ.व.मा कार्य प्रारम्भ गर्ने गरी चामे गाउँपालिका वडा नं. ४ स्थित नमस्ते गेट नजिकै करिब १० रोपनी जग्गा प्राप्तीको कार्य सम्पन्न भएको छ । स्वास्थ्य सेवा तर्फ हाम्रै पहलमा जिल्ला सदरमुकाम चामे स्थित जिल्ला अस्पतालको स्तरोन्नतीका लागि २५ कोठे भवन निर्माण गर्न गण्डकी प्रदेश सरकार सामाजिक विकास मन्त्रालयको सहयोगमा कार्य शुरु भई बोलपत्र आव्हानको चरणमा पुगेको छ । त्यसै गरी चामेबासीलाई स्वास्थ्य सेवा वडावडामा पुऱ्याउने उद्देश्यले सबै वडामा वडा क्लिनिक स्थापनाको थालनी गरिएको छ । थानचोकमा रहेको चामे स्वास्थ्य चौकीलाई बर्थिङ्ग सेन्टर सहितको चौबीसै घण्टा सेवा सुचारु गर्ने गरी बैकल्पिक उर्जा (सोलार) जडान, भवन मर्मत गरी साविकको दीनदयालु विद्यालयको भवनबाट प्रविधियुक्त सेवा सञ्चालनमा ल्याईएको छ । साविकको स्वास्थ्यचौकीको भवनलाई अत्याधुनिक सुविधा सम्पन्न हुने गरी भौतिक पूर्वाधारको निर्माणका लागि विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन (डिपीआर) तयार गर्ने कार्य भैरहेको छ । गाउँपालिका क्षेत्रभित्र खानेपानीको सुविधा उपलब्ध गराउने उद्देश्यले गाउँपालिकाको वडा नं. १ तिमाङ, वडा नं. ३ कोतो एवम् तिर्चुङल्दा र वडा नं. ४ को नयाँबजारमा खानेपानीका योजना सम्पन्न भई सेवा उपभोग भैरहेको छ । चामे गाउँपालिका मर्स्याङ्दी नदिको किनारमा अवस्थित रहेकोले जलउत्पन्न प्रकोपका हिसाबले अतिनै उच्च जोखिममा रहेको गाउँपालिका भएको हुँदा बस्ती संरक्षणमा बर्षेनी रकम खर्चिनु परेको छ । चामे गाउँपालिका कृषि र पशुपालनका दृष्टिकोणले पनि उर्वर मानिन्छ । कृषि र पशुपालनको विकासका लागि सालबसाली रुपमा अनुदान दिने व्यवस्था मिलाईएको छ । खेलकूदको विकासलाई विशेष ध्यान दिँदै चामे गाउँपालिकाको वडा नं. १

तिमाडमा रहेको खेलमैदानको मर्मत सम्भार गर्दै गाउँपालिकास्तरीय फुटबल प्रतियोगिता सम्पन्न भएको छ। जिल्लाकै हाई अल्टिच्यूट ट्रेनिङ सेन्टरका रूपमा विकास गर्ने गरी चामे गाउँपालिकाको वडा नं. १, तिमाडमा कवडहल निर्माण सम्बन्धी विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन (डिपीआर) तयार गर्ने कार्य अघि बढाइएको छ। विना उद्यमी गाउँको विकास सम्भव नभएकोले चामे गाउँपालिकाको वडा नं. १, २ र ४ मा क्रमशः गलैंचा बुनाई तालिम, धुप उत्पादन तालिम, कम्प्युटर एवं फोटो स्टूडियो तालिम र ढाका कपडाका झोला, पर्स, खादा जस्ता सामाग्री उत्पादन गर्ने तालिम तथा कारागारका कैदी बन्दीलाई सीपयुक्त बनाई जीवनयापनमा सहजता ल्याउन घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति एवं ग्रामीण रोजगार केन्द्रसंगको सहकार्यमा तालिम आयोजना गरी गाउँपालिका बासीलाई उद्यमी बनाउने प्रयास गरिएको छ। प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत गाउँपालिकाका सबै वडामा रहेका बेरोजगारीको सूची तयार गरी कामका लागि पारिश्रमिकका आधारमा सामुदायिक आयोजना कार्यक्रम मार्फत योजना सञ्चालन भई रोजगारीको अवसर सृजना गरिएको छ।

१०. सर्सर्ती रूपमा हासिल भएका उपलब्धीको आँकडाले हामीमा हौसला थपेको छ। अब हाम्रो समय, सीप, अनुभव र मेहनतलाई चामे गाउँपालिकाको चौतर्फी विकासमा केन्द्रित गर्दै अघि बढ्न आवश्यक छ। यसका लागि हामीले अघि सारेका राम्रा नीति तथा कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिदै अब म चामे गाउँपालिकाका जनताको हित र उन्नति एवं चामे बासीको समृद्धिको लक्ष्यलाई ध्यानमा राखी तयार पारिएको आ.व. २०७६/७७ का लागि चामे गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न चाहन्छु। नीति तथा कार्यक्रमलाई क्रमशः पूर्वाधार, सामाजिक, आर्थिक, वन तथा वातावरण एवं संस्थागत विकास तथा सुशासन प्रवर्द्धनको क्षेत्रगत प्राथमिकता क्रम निर्धारण गरी प्रस्तुत गरिएको छ।

(क) पूर्वाधार विकास

सडक

११. चामे गाउँपालिकाको समग्र क्षेत्रको विकासमा भौतिक पूर्वाधारको विकासलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखेको छ। भौतिक पूर्वाधार विकास गर्दा चामे गाउँपालिका भित्र चक्रपथ निर्माण गर्ने, चामे बेसीशहर मूल सडकको चामे गाउँपालिका खण्डको स्तरोन्नति गर्न प्रदेश तथा संघीय सरकारसँग सहकार्य गर्ने र गाउँपालिका भित्रका सबै

टोल बस्तीलाई यातायात संजालले जोड्ने नीति लिइनेछ। आर्थिक संवाहकहरू जस्तो: कृषि, उद्योग, पर्यटन, व्यापार, वित्त तथा सहकारीलगाएतका क्षेत्रलाई चलायमान बनाउने परिकल्पना गरेर सडक निर्माणलाई सर्वोपरि प्राथमिकता दिइएको छ।

१२. चामे गाउँपालिका क्षेत्रभित्र बाह्रै मासे यातायात सुचारु गर्न मर्मत सम्भार कोषको स्थापना गरी सडक मर्मत गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
१३. चामे गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका सडकहरूमा रहेका काठेपुललाई बिस्थापन गर्न प्रदेश तथा संघीय सरकारसँगको सहकार्यमा पक्कीपुल एवम् कलभर्ट निर्माण कार्यलाई महत्व दिइनेछ ।

सिंचाई

१४. कृषि क्षेत्रमा सिंचाईको पहुंच बढाउन गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका खोला नालाको पहिचान गरी सिंचाईको सुविधा नभएका कृषि क्षेत्रहरूमा सिंचाई आयोजना सञ्चालन मार्फत सिंचाई सुविधा उपलब्ध गराइनेछ। स्प्रिङ्कलर र थोपा सिंचाई प्रणालीलाई प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाइनेछ।

भवन तथा बस्ती विकास

१५. भू-उपयोग नीति बनाई बस्ती विकास, आवास विकास, बजार व्यवस्थापन, कृषि तथा व्यवसाय क्षेत्र जस्ता क्षेत्रमा वर्गीकरण गरी व्यवस्थित रूपमा विकास गर्न गाउँपालिका क्षेत्रको भू-उपयोग नक्शाङ्कन गर्ने कार्य गरिनेछ । अव्यवस्थित बसाईलाई व्यवस्थित गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ।
१६. भौतिक संरचना निर्माणगर्दा बालमैत्री, अपाङ्गता मैत्री, जेष्ठ नागरिक मैत्री, महिला मैत्री बनाउन विशेष ध्यान दिइनेछ।
१७. गाउँपालिका क्षेत्रको प्रमुख स्थानहरूमा निजी क्षेत्रको सहकार्यमा सोलार बत्ती जडान, ट्रान्जिष्ट्रिफिक पोष्ट निर्माण तथा गार्डेन निर्माण गरी डिजिटल विज्ञापन सेवा दिने व्यवस्था गरिनेछ। होर्डिङ बोर्ड तथा विद्युत पोलहरूमा टाँगिएका अव्यवस्थित तारहरूलाई सम्बन्धित निकायहरूसँग सहकार्य गरी व्यवस्थित गरिनेछ।
१८. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र बलियो घर सुरक्षित घर निर्माण अभियान सञ्चालन गर्ने र नक्सापास नगरी घर बनाउनेलाई कारवाही गरिने नीति लिइने छ। गाउँपालिका भित्रका सामान्य आर्थिक स्थिति भएका व्यक्तिले सामान्य किसिमको भूकम्प प्रतिरोधी घर निर्माण गर्न चाहेमा गाउँपालिकाले घर निर्माणका लागि नमूना नक्शाहरू निःशुल्क

उपलब्ध गराउने र नक्शा पास गर्ने प्रकृया सरलीकरण गर्नुका साथै सेवा शुल्क रकम न्यूनतम कायम गरिनेछ। साथै पुराना घरहरूलाई नक्सापासको दायरामा ल्याउने कार्यलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । गाउँपालिका भित्रका सम्पूर्ण घरलाई भौगोलिक सूचना प्रणालीमा आवद्ध गरिनेछ ।

यातायात व्यवस्थापन

१९. यातायात व्यवसायीको सहकार्य मार्फत रुट निर्धारण गरी चामे बेसीशहर क्षेत्रभित्र बस संचालन गरिनेछ। साथै गाउँपालिका क्षेत्रभित्र पार्किङ व्यवस्थालाई व्यवस्थित गरिनेछ।

उर्जा, लघु तथा सम्पन्न जलविद्युत

२०. लघु जल विद्युत मार्फत विद्युत प्रवाह भएको यस गाउँपालिका भित्रका बस्तीहरूमा आवश्यकता अनुरूप राष्ट्रिय प्रसारण लाईनमा जोड्ने नीतिलिइनेछ।

निर्माण कार्यको प्रभावकारी नियमन

२१. यस गाउँपालिकाभित्रका सार्वजनिक निर्माण कार्य समयमै सम्पन्न नगर्ने निर्माण व्यवसायी एवम् उपभोगता समितिको लगत संकलन गरी ती निर्माण व्यवसायी तथा उपभोगा समितिलाई यस गाउँपालिकाले भविष्यमा निर्माण कार्यमा सम्लग्न नगराउने नीति लिइनेछ।

(ख) सामाजिक

स्वास्थ्य

२२. यस गाउँपालिका क्षेत्रभित्र आधारभूत स्वास्थ्य सेवा निःशुल्करूपमा उपलब्ध गराईनेछ। गाउँबासीलाई विशेषज्ञ सेवा उपलब्ध गराउन स्वास्थ्य शिविर संचालन गरिने छ।
२३. संघीय एवं प्रदेश सरकारको सहकार्यमा स्वास्थ्य वीमाकार्यक्रममा सबैलाई सहभागी गराईने नीति लिइनेछ।
२४. सबै लिङ्ग, क्षेत्र र समुदाय भित्रका आर्थिक रूपले विपन्न, शारीरिक र मानसिक रूपले अशक्तहरूलाई स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराईनेछ। साथै कुनै पनि नागरिकलाई आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाबाट बञ्चित हुन नदिन आवश्यक व्यवस्था मिलाइने छ।

२५. आयुर्वेद उपचार र वैकल्पिक चिकित्सा प्रणालीको समेत समुचित प्रयोग गरी प्रतिरोधात्मक, प्रवर्धनात्मक, उपचारात्मक सेवामा सबै नागरिकको सहज पहुँच पुर्याईने छ।
२६. ज्येष्ठ नागरिक स्वास्थ्य उपचार कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
२७. संक्रामक महामारी रोग फैलन नदिन सेवा केन्द्र सम्म नै सतर्कता अपनाउनुका साथै आपत्कालीन अवस्थामा तत्कालै परिचालन हुन सक्ने गरी व्यवस्था मिलाईने छ। साथै स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणालीलाई व्यवस्थित बनाई तथ्यांकहरुको गुणस्तर र विश्वसनीयतामा वृद्धि गरिने छ।

शिक्षा

२८. सामुदायिक विद्यालयलाई गुणस्तरिय पठनपाठनको लागि विद्यार्थीको रोजाईमा पर्ने अवस्थामा पुर्याउन आवासीय कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिँदै भवन, फर्निचर, कम्प्युटर, विज्ञान प्रयोगशाला लगायतका भौतिक पूर्वाधारले सुसज्जित बनाउने नीति लिइनेछ। सामुदायिक विद्यालयहरुमा कक्षा चार देखि कम्प्युटर शिक्षा क्रमशःलागू गरिने नीति लिइनेछ।
२९. जिल्ला सरमुकामा रहेको यस गाउँपालिकामा स्नातक तहका साथै प्राविधिक शिक्षालयको स्थापना गरी पठन पाठन शुरू गर्न प्रदेश तथा संघीय सरकारसँग सहकार्य गरिनेछ ।
३०. मातृभाषामा आधारभूत शिक्षा प्रदान गर्ने कार्यलाई प्रोत्साहन गरिने नीति अवलम्बन गरिनेछ । साथै जेहेन्दार विद्यार्थीहरुका लागि गाउँपालिकास्तरीय छात्रवृत्ति प्रदान गर्ने कार्यक्रम राखिनेछ।
३१. गाउँपालिका भित्र रहेका सामुदायिक विद्यालयको व्यवस्थितरूपमा सञ्चालन गर्न गाउँ शिक्षा नीति तर्जुमा गरी लागू गरिनेछ ।

खानेपानी तथा सरसफाई

३२. सबै वडाहरुमा आधारभूत सरसफाई तथा स्वच्छ खानेपानी उपलब्ध गराउन एक घर एक धाराको नीति अवलम्बन गरिने छ ।
३३. गाउँपालिकाको सम्पूर्ण क्षेत्रको फोहोर मैला व्यवस्थापन गर्न विस्तृत परियोजना प्रतिवेदनका आधारमा दिगो व्यवस्थापन सम्यन्त्रको विकास गरिनेछ ।

खेलकुद

३४. चामे गाउँपालिकाको तिमाडस्थित सुविधा सम्पन्न खेल मैदान निर्माणका लागि प्रदेश सरकारसँग सहकार्य गरिनेछ। वडास्तरीय र गाउँपालिकास्तरीय खेलकुद आयोजना गरेर युवाहरुमा खेलप्रति अभिरुचि जगाउँदै स्वास्थ्यकालागि खेलकुद, राष्ट्रकालागि खेलाडिको भावना विकास गर्दै लगिनेछ।
३५. गाउँपालिकास्तरीय फुटबल प्रतियोगितालाई निरन्तरता दिइनेछ। साथै आगामी वर्ष देखि गाउँपालिकाको स्थापना दिवसका दिन वडास्तरीय अध्यक्ष रनिड शिल्डको आयोजना गरिनेछ।

महिला, बालबालिका, अपाङ्गता, ज्येष्ठ नागरिक, लैङ्गिक समानता, लैङ्गिक हिंसा निवारण तथा सामाजिक समावेशीकरण

३६. महिला, बालबालिका तथा लैङ्गिक असमानता र हिंसा निवारणको क्षेत्रमा भएका राम्रा अभ्यास र सिकाईहरुलाई अनुसरण गरिनेछ। लैङ्गिक समानताको अनुभूती गर्न र हिंसामुक्त समाज निर्माण गर्न व्यक्तित्व विकास, संरचनागत विकास र व्यवसायिक विकास गरिनेछ।
३७. गाउँपालिकाभिन्न लैङ्गिक हिंसा प्रभावितका लागि समुदायमा आधारित संरक्षण कार्यक्रम र अल्पकालीन आश्रयगृह (सेवा केन्द्र) तथा राहत प्रदान गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ।
३८. लैङ्गिक हिंसा अन्त्य तथा बाल संरक्षण सम्बन्धी स्थानीय तहको नीति तथा रणनीति तयार पार्ने काम अगाडि बढाईनेछ।
३९. बालअधिकार हनन् सम्बन्धी विषयहरु (जस्तै: बालविवाह, बालश्रम शोषण, बेचबिखन, शारीरिक तथा मानसिक दण्डसजाय), लैङ्गिक हिंसा सम्बन्धी विषयहरु (घरेलु हिंसा, अन्य शारीरिक तथा मानसीक हिंसा एवं सामाजिक कुरीतिहरु जस्तै: जातीय छुवाछुत, दाइजो प्रथा) रोकथामको लागि विद्यार्थी, शिक्षक, विद्यालय व्यवस्थापन समिति तथा बालबालिका र लैङ्गिक हिंससँग सम्बन्धित संघ संस्थाहरूसँग सहकार्य गरी बालअधिकार हनन् र लैङ्गिक हिंसविरुद्ध अभियान संचालन गरिनेछ।
४०. समाजमा स्थापित बौद्धिकस्तरका ज्येष्ठ नागरिकका सीप, ज्ञान, बुद्धि, विवेक र कार्यकौशलताको पहिचान गरी त्यस्को उपयोग गरिनेछ।

४१. अपाङ्गता परिचयपत्र वितरण गरिनेछ। ज्येष्ठ नागरिकहरूको पहिचान गरी परिचयपत्र वितरण, दिवा सेवा केन्द्र संचालन, पुस्ता हस्तान्तरण तथा विशेष संरक्षणका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ।
४२. एकवडा एक बाल उद्यानकेन्द्र बनाउने नीति लिइनेछ। सडक बालबालिकाको पुनर्स्थापनाका लागि यस क्षेत्रमा कार्यरत संस्थासँग सहकार्य गरिनेछ।
४३. आर्थिक रूपमा विपन्न महिला, दलित, अल्पसङ्ख्यक तथा पिछडिएका समुदायको क्षमता वृद्धि गर्दै लगिनेछ। आयआर्जन तथा विकासमा सहभागिता गराउने नीति लिइनेछ।
४४. जन्म दर्ता नभएका बालबालिका, आमा-बुबाविहिन बालबालिका, सडकमा जीवन बिताई रहेका बालबालिका, अनाथ प्रमाणित भएका बालबालिका, बेचबिखन, यौन हिंसा, यौन शोषण, बहुविवाह, घरेलु हिंसा, जातीय छुवाछुत, दाइजो प्रथाबाट पीडित तथा अन्य अपराधबाट पीडित भएका महिला तथा बालबालिकाको अभिलेखीकरण गरी सूचना व्यवस्थापन प्रणालीको सुदृढीकरण गरिनेछ।
४५. चामे गाउँपालिका भित्रका ७० वर्षभन्दा माथिका जेष्ठ नागरिक एवं पूर्णरूपमा अपाङ्गता भएका स्थानीय बासीलाई भारी हिमपात परेको समय अवधिमा गाउँमै बसेका आधारमा हिउँ भत्ता दिने कार्यको थालनी गरिनेछ।

कानुनी मामिला तथा न्याय

४६. गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका न्यायमा पहुँच नभएका पीडित, असहाय तथा अशक्तहरूलाई निःशुल्क कानूनी सेवा उपलब्ध गराईनेछ।
४७. कानूनी साक्षरता कार्यक्रम तथा निर्वाचित जनप्रतिनिधीहरूलाई अतिआवश्यक कानूनी ज्ञान प्रदान गर्ने व्यवस्था गरिनेछ।
४८. विवाद समाधान भई परिवारमा पुनःस्थापना भएका व्यक्तिहरूको निरन्तर अनुगमन गरिनेछ र पारिवारीक मेलमिलाप र सामाजिक सू-सम्बन्धलाई बढावा गरिनेछ।

(ग) आर्थिक

कृषि तथा पशुपंक्षी

४९. यस गाउँपालिकाको समग्र कृषिक्षेत्रको व्यवसायीकरण, विविधीकरण र आधुनिकीकरणको माध्यमबाट उत्पादकत्व वृद्धि गरी कृषि उत्पादनलाई बाह्य बजारमा निर्यात गर्न सक्ने अवास्थामा पुर्याउन उपयुक्त प्रविधि उपयोग गर्न सक्ने कृषक, युवा उद्यमी तथा विज्ञहरूको क्षमता विकास गर्दै लगिनेछ।

५०. युवा जनशक्तिलाई कृषिमा आकर्षित गर्न तरकारी खेती, मौरीपालन, जडीबुटी खेती, च्याउ उत्पादन, पुष्प व्यवसाय तथा कृषि औजार उपकरणहरू आदिमा मापदण्ड बनाई उत्पादनमा आधारित अनुदान दिने नीति अवलम्बन गरिने छ।
५१. असन्तुलित र अनियन्त्रित विषादीहरूको प्रयोगबाट उत्पादित वस्तुहरूको उपभोगले जनस्वास्थ्य र पर्यावरणमा गम्भीर असर पार्ने हुनाले यसको नियन्त्रण गर्ने नीति लिइने छ र जैविक विषादीको प्रयोगलाई प्रोत्साहन गरिने छ।
५२. तरकारी, स्याउ, दाँते ओखर, लसुन, आलु, मह, करु, फापर, कोलो (दलहन) जस्ता निर्यातजन्य कृषि उपजहरूको उत्पादन बृद्धि गरी गुणस्तरीयता कायम गर्न र मूल्य शृङ्खलामा आउने अवरोधहरू कम गर्न कृषक समूह, सहकारी तथा उद्यमीहरूलाई प्रोत्साहन गरिनेछ। कृषि उत्पादकत्व बृद्धि गर्न र कृषि भूमिमा सिंचाई सुविधा उपलब्ध गराउन नदी तथा खोलाका खोंच किनाराहरूमा रहेका साना सिंचाई परियोजना सञ्चालन गरिने नीति लिइनेछ।
५३. आधुनिक कृषियन्त्र उपकरणहरूबाट खनजोत गर्न अप्ठेरो हुने भएका कृषि भूमिमा गह्रा सुधारको कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने नीति लिइनेछ।
५४. प्रत्येक वडाहरूमा सम्भाव्यता हेरी कम्तीमा एक वटा नमुना साझेदारी कृषि फर्म स्थापना र एक वडा एक उत्पादन गर्ने नीति अंगिकार गरिनेछ।
५५. परम्परागत एवम् निर्वाहमुखी पशुपन्छी पालनलाई व्यवसायीकरण, विविधिकरण तथा आधुनिकीकरणको माध्यमबाट पशुपन्छीजन्य वस्तुको उत्पादन, बजारीकरण तथा निर्यात प्रवर्द्धन गरिनेछ। बजारभित्र पशुपंक्षीको यत्रतत्र हुने बिक्री वितरणलाई निरुत्साहित गरी सहकारी तथा निजी क्षेत्रसँग समन्वय गरी पशुपंक्षी हाटबजारमा मात्र बिक्री वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।
५६. गाउँपालिका क्षेत्रका पशुपन्छी उत्पादक कृषक, कृषि समुह, सहकारी एवम् उद्यमीहरूलाई सहयोग पुर्याउन मापदण्ड बनाई स्थानीय तहबाटै एकीकृत रूपमा भेटेनरी प्राविधिक सेवा, कृत्रिम गर्भाधान, प्राकृतिक गर्भाधान(नख सुधार) सेवा, पशु आहारा(घाँसमा आधारित पशुपालन) सेवा, पशु स्वास्थ्य सेवा र पशु बीमा जस्ता सेवाहरू सर्वसुलभ ढंगबाट उपलब्ध गराइनेछ र पशुवस्तुको श्रोतकेन्द्रको समेत विकास गरिनेछ।

५७. गाउँपालिका क्षेत्रलाई पशुपन्छीजन्य पदार्थ (छुर्पी, चीज, अण्डा, मासु) उत्पादन र उपभोगमा आत्मनिर्भर बनाईनेछ। पोषणयुक्त खानपानको महत्व र उपाय बारे समुदाय स्तरमा चेतना पुऱ्याई खाद्य तथा पोषण सुरक्षामा टेवा पुऱ्याइनेछ।
५८. आर्थिक तथा जनस्वास्थ्यको दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण पशुपन्छी रोगहरुको रोकथाम र नियन्त्रण गरी स्वच्छ तथा स्वस्थ पशुपन्छीजन्य उत्पादनमा वृद्धि गरिनेछ।

उद्योग

५९. चामे गाउँपालिकाको छार्थाङ्गमा उद्योग ग्राम निर्माण गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ। संचालित उद्योगहरुलाई उत्पादन बढाउन र रोजगारीका अवसर सृजना गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ।

पर्यटन तथा संस्कृति विकास

६०. चामे गाउँपालिकाको समग्र पर्यटकीय क्षेत्रमा रहेका पर्यटकीय सम्पदाको पहिचान, अभिलेखीकरण, संरक्षण र विकास गर्न पर्यटक गुरुयोजना बनाई क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ। पर्यटन क्षेत्रको विकासका लागि पर्यटन पूर्वाधारमा जोड दिईनेछ।
६१. चामे गाउँपालिका बासीले परम्परागतरूपमा मनाउँदै आईरहेको धज्याङ्ग पर्व, यार्ताङ्ग पर्व, छार्ताङ्ग लगाएका सम्पूर्ण पर्वलाई जिवन्त राख्न विशेष स्थानको प्रबन्ध मिलाई सर्वसुलभ एवं मर्यादित बनाउँदै संस्कृतिको जगेर्ना गरिनेछ।
६२. चामे गाउँपालिकाभित्रका स्थानीय भाषा, संस्कृति, संस्कार, लिपी, लोकगाथा, पहिचान तथा इतिहास झल्कने गरी उच्च हिमाली संग्रालयको निर्माण गरिनेछ।
६३. चामे गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका धार्मिक तथा पर्या-पर्यटनको संभावना भएका स्थानलाई एकीकृत रूपमा विकास गरी पर्यटकलाई आकर्षण गर्न थप पूर्वाधार निर्माण गर्न साझेदारी गरिनेछ।
६४. चामे गाउँपालिकामा पर्यटन भित्र्याउन आकर्षक कार्यक्रम ल्याइनेछ। साथै पर्यटकीय क्षेत्रको प्रचार प्रसारका लागि गाउँपालिका क्षेत्रमा पर्यटन सूचना केन्द्रको स्थापना गरिनेछ।
६५. पर्यटनका माध्यमबाट रोजगारी तथा आयआर्जन वृद्धिका लागि होमस्टे संचालन गर्न सार्वजनिक, निजी, सहकारी सामुदायिक क्षेत्रहरूसँग साझेदारी एवं सहकार्य गर्ने नीति लिइनेछ। साथै सहकार्यमा गाउँपालिका तहमा सांस्कृतिक घर निर्माण गरी सबै

जातजातिको नाच, कला एवं रितीरिवाज परम्पराको नियमित प्रदर्शन गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाईने छ।

६६. चामे गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका प्राकृतिक स्रोतको अधिकतम उपयोग गर्दै साहासिक खेलको क्यानोनिङ र रक क्लाइमिङका लागि पूर्वाधार निर्माण सम्बन्धी सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने कार्यको शुरुवात गरिनेछ ।

सहकारी

६७. सहकारी संस्थाहरूको तथाङ्क अध्यावधिक र बिश्लेषण गरी संस्थाहरूको सुशासन स्तरको वर्गीकरण गरिनेछ।
६८. सहकारी संस्थाहरूको नियमित रूपमा अनुगमन गरिनुका साथै तोकिएको मापदण्ड नपुर्याएका संस्थाहरूको विघटन गर्ने नीति लिइनेछ।
६९. उत्पादन, बजारीकरण, स्वरोजगार सृजना र सेवा व्यवसाय गर्न सहयोग पुर्याउने र संलग्न हुन चाहने सहकारी संस्थाहरूलाई अनुकूल वातावरण बनाईने नीति लिइनेछ।
७०. सहकारी क्षेत्रको क्षमता अभिवृद्धि गर्न सहकारी संस्थाको समन्वयमा सहकारी शिक्षा तालिमहरू संचालन गरिनेछ।
७१. वैदेशिक रोजगारीमा जाने व्यक्तिहरूका लागि वित्तीय साक्षरता र सीपमूलक तालिम सञ्चालन गरिनेछ। वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका व्यक्तिहरूलाई विदेशमा सिकेको ज्ञान र सीपलाई लक्षित गरी स्वरोजगारका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न उत्प्रेरित गरिनेछ। साथै आर्थिक आयआर्जनका रूपमा बेरोजगार युवाहरूलाई स्वरोजगार तालिम उपलब्ध गराइनेछ।

व्यापार

७२. व्यापार व्यवसायलाई व्यवस्थित रूपमा संचालन गर्न नियमन गरिनेछ।

उपभोक्ता हित संरक्षण

७३. उपभोक्ता हित संरक्षणकालागि उपभोग्य वस्तुको गुणस्तर, परिमाण, शुद्धता, उत्पादन मिति र दर्ता नम्बर जस्ता कुराहरू उल्लेख भए नभएको बारेमा सरोकारवाला संघ संस्थासँगको सहकार्यमा बजार अनुगमन गर्ने नीतिलाई अवलम्बन गरिनेछ।
७४. सुर्तिजन्य र मदिराजन्य पदार्थ बिक्री वितरणलाई नियमन गरिनेछ। तोकिएको समय र स्थानबाट मात्र बिक्रीवितरण गर्न पाउने व्यवस्थालाई क्रमशः लागू गरिनेछ। उक्त

कार्यमा अगुवाई गरीसहयोग पुर्याउने टोलका संस्था र वडाकार्यालयलाई नगद पुरस्कार दिने नीति लिइनेछ।

७५. प्लाष्टिककोउत्पादन र प्रयोगलाई निरुत्साहित गरिनेछ।

(घ) वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

वन,वातावरण तथा भू-संरक्षण

७६. यस गाउँपालिकाभित्र गाउँ साझेदारी वन उद्यान कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। साथै जैविक विविधता संरक्षण सम्बन्धी कार्यक्रम र बोटानिकल गार्डेन बनाउन सहकार्य गरिनेछ।

७७. पानी मुहानको संरक्षण गर्ने नीति लिइनेछ। वातावरण संरक्षणका लागि विशेष ध्यान दिनुका साथै वातावरण प्रदुषित गर्ने सबै वस्तु र कार्यलाई निरुत्साहित गरिनेछ। प्रत्येक घर, सुन्दर घर अभियान सञ्चालन गरिनेछ।

७८. गाउँको स्वामित्वमा भएका ऐलानी तथा सार्वजनिक जग्गाको अभिलेखीकरण गरी त्यस्ता जग्गाको संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्ने नीति लिइनेछ। साथै भू-क्षय नियन्त्रणका लागि आवश्यक कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ।

फोरमैला व्यवस्थापन

७९. फोहोर संकलन गर्दा नै गल्ने नगल्ने छुट्टाई बैज्ञानिकरूपमा व्यवस्थापन गरिनेछ। साथै फोहोरलाई मोहोरमा बदल्न निजी क्षेत्र तथा समुदायसँग सहकार्य गरिनेछ। कवाड व्यवसायीलाई केन्द्रिकृत गरी एकद्वार प्रणालीबाट निकासी गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।

जल उत्पन्न प्रकोप व्यवस्थापन

८०. खोला तथा नदीमा नदीजन्य पदार्थ जम्मा भइ हुन सक्ने जोखिमबाट गाउँबस्ती बचाउनका लागि अध्ययन गराई नदीजन्य पदार्थ नदीबाट हटाई संरक्षणका लागि आवश्यक व्यवस्थापन गरिनेछ। साथै यस गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका खोलाबाट हुने नदी कटान तथा बस्ती जोखिम हुन रोक्न तटबन्ध गरी सुरक्षित गराउने नीति लिइनेछ।

विपद् व्यवस्थापन

८१. विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून र मापदण्डलाई प्रभावकारीरूपमा कार्यान्वयन गर्दै स्थानीय विपद् व्यवस्थापन कोषको संचालन गरिनेछ।

८२. स्थानीय क्षेत्रमा हुन सक्ने विपद्लाई आँकलन गर्दै विपद् व्यवस्थापन कार्यलाई चुस्त बनाउन स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई सक्रिय बनाईने छ ।
८३. स्थानीय नागरिकलाई विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी सूचना प्रवाह गर्न २४ सैं घण्टा सञ्चालन हुने गरी यसै आर्थिक वर्षदेखि आपतकालीन केन्द्रको स्थापना गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ ।
८४. गाउँपालिका स्तरीय विपद् पूर्व तयारी योजना बनाउनुका साथै विकास निर्माणका कार्यमा जोखिम न्यूनीकरणका उपायहरू अवलम्बन गरिनेछ ।
८५. विपद् जोखिम क्षेत्र र बस्तीको पहिचान गरी नक्शाङ्कन गरिनेछ । साथै जोखिम पहिचान भएका बस्तीलाई सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गर्ने नीति लिइनेछ ।
८६. विपद्का समयमा सुरक्षित रूपमा आश्रय लिनका लागि खुल्ला क्षेत्रको पहिचान गरी विकास गरिनेछ ।

(ड) संस्थागत विकास,संचार र प्रविधि

दैनिक सेवा

८७. सेवाप्रवाहलाई सहज, सरल र प्रविधिमैत्री बनाउदै शीघ्र सेवाको अनुभूती गराईनेछ । कर्मचारीबाट हाँसी खुशी काम र सोधी बुझी सेवागर्ने कार्य शैली अवलम्बन गरिनेछ ।

सुरक्षा व्यवस्थापन

८८. सुरक्षा निकायसँगको सहकार्यमा गाउँपालिका क्षेत्रभित्र बसोबास गर्ने बासिन्दाको सुरक्षित जीवनको प्रत्याभूती गर्ने व्यवस्थालाई बलियो र विश्वासिलो बनाउदै लगिनेछ । सुरक्षा जोखिम भएका बस्ती क्षेत्रमा सिसि क्यामारा जडान गरी गाउँपालिकाको सुरक्षामा ध्यान दिइनेछ ।

पञ्जीकरण तथा सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी

८९. अनलाइन प्रणालीमा आवद्ध गरिएको व्यक्तिगत घटना दर्तालाई वडास्तरमा पूर्णरूपमा बिस्तार गरिनेछ । साथै व्यक्तिगत घटना दर्ता समयमै गराउन जनचेतना कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
९०. कम्प्युटरकृत गरिएको सामाजिक सुरक्षाका लाभग्राहीको अभिलेखलाई वडा कार्यालय मार्फत अद्यावधिक गरिने व्यवस्था मिलाईनेछ ।

योजना, स्थानीय तथ्यांक तथा अभिलेख

९१. चामे गाउँपालिकाको तीन वर्षे आवधिक योजना तयार गरिनेछ। उक्त आवधिक योजनामा विषय, क्षेत्रगत लक्ष्य, उद्देश्य र परिमाणात्मक लक्ष सहित मुख्य-मुख्य योजनाहरू समावेश गरिनेछ।
९२. वार्षिक योजना तर्जुमा कार्यान्वयन गर्दा पाँच लाख भन्दा ठूला योजना निर्माण व्यवसायिक मार्फत गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयबाट गर्ने र पाँच लाखभन्दा कमका योजनाहरू वडाकार्यालय मार्फत उपभोगता समितिद्वारा निर्माण गरिने नीति अवलम्बन गरिनेछ। योजना अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रक्रियालाई सुदृढ बनाइनेछ।
९३. प्रारम्भिक सर्वेक्षण भएका र विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन (डिपीआर) तयार भएका योजनालाई छनोट गर्ने प्रणाली स्थापित गरिनेछ। साथै स्थानीय तहमा संचालित योजना तथा कार्यक्रमहरूको सार्वजनिक सुनुवाईगरिनेछ।
९४. गाउँपालिकाको तथ्याङ्क पार्श्वचित्र तयार गरिनुका साथै सबै तथ्याङ्कहरूलाई एकीकृत गरिनुका साथै विषयगतरूपमा छुट्याउन सकिने गरी व्यवस्थित गरिनेछ।
९५. गाउँपालिकामा उपभोक्ता समितिमार्फत सञ्चालन गरिने योजनालाई जनसहभागितामूलक बनाउने कार्यको थालनी गरिने छ।

सुशासन प्रवर्द्धन

९६. यस गाउँपालिकाले प्रदान गर्ने सेवाप्रवाहलाई समान,सहज र सुलभ बनाइनेछ। पारदर्शिता र जवाफदेहिता अभिवृद्धि गरिनेछ। सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ।
९७. चामे गाउँपालिकाको राजस्व प्रशासनलाई सीप, साधन र स्रोत उपलब्ध गराई सुदृढ बनाइनेछ। सबै वडा कार्यालयबाट कर बुझाउन सक्ने व्यवस्था क्रमशः मिलाइनेछ। करदातालाई कर तिर्न उत्प्रेरित गर्ने नीति लिइनेछ। हामीले तिर्ने करबाट हाम्रै विकास हुने होभन्ने भावना जागृत गराइनेछ। सबै भन्दा धेरै कर बुझाउने एक जना उत्कृष्ट करदातालाई सम्मान गर्ने नीति लिइनेछ।
९८. चामे गाउँपालिकालाई बुझाउनु पर्ने कर दायित्व समयमा नै नबुझाएका बासिन्दालाई गाउँपालिकाबाट उपलब्ध हुने अनुदानमा कटौती गरिने नीति लिइनेछ।

संचार

९९. गाउँपालिकाबाट प्रवाह गरीने सूचनामा सबैको सहज पहुँज र सूचना प्रवाहमा सरलीकरण गरिनेछ ।
१००. विकासका गतिविधिहरूलाई संचार माध्यम मार्फत जनसमक्ष पुर्याउने नीति लिइनेछ ।
१०१. चामे गाउँपालिका भित्र एफ.एम.रेडियो सञ्चालन गर्न सम्भाव्यन अध्ययन गरिनेछ ।

गाउँसभाका सदस्य महोदय,

१०२. चामे गाउँपालिकाको यो नीति तथा कार्यक्रमले विकासका प्राथमिकता र बजेट तर्जुमाका लागि आधारस्म्भ बनेको छ । यो नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्न प्रत्यक्ष रूपमा सहयोग गर्नु हुने चामे गाउँपालिकाका उपध्यक्ष तथा कार्यपालिकासदस्यहरू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सम्पूर्ण कर्मचारीहरू, राजनीतिक दलका नेताहरू, उद्योग वाणिज्य संघ तथा व्यापार क्षेत्रका प्रतिष्ठित व्यक्तिहरू, विषयगत विज्ञहरू, नागरिक समाजका विभिन्न महानुभावहरू र संचारकर्मीहरूबाट प्राप्त सुझाव र सहयोगका लागि हृदयदेखि धन्यवाद दिन चाहन्छु । यसै गरी यस नीति तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयन गर्न पनि सबैको साथ सहयोग र विश्वास प्राप्त हुने अपेक्षा गर्दै यो सम्बोधन यही अन्त गर्दछु ।

धन्यवाद ।